

Doireann Ní Ghríofa

Aldus de doden

Vertaald uit het Engels
door Caroline Meijer

Cossee
Amsterdam

Geklop in de nacht.

Uit m'n slaap gewekt, zicht nog wazig, liet ik haar binnen. Donkere ogen, donkere capuchon, modderige laarzen. Wreef in m'n ogen. Leidde haar naar de kamer.

Altijd heb ik me geroepen gevoeld door die klop in de nacht, wazig deuren opengedaan en oog in oog gestaan met onbekenden die jachtig fluisteren over een ziekte of verwonding. Nooit heb ik iemand weggestuurd. Zal ik ook nooit doen.

Pen op papier, ik voelde haar ogen op beide. Mond: o. Een poosje liet ze haar blik op de vloer rusten, volgde op het kleed het aloude patroon van cirkels en krullen en dwaalsporen. Stille, afgezien van de klok. Ik zag haar ogen glazig worden, haar oogleden dichtvallen.

En toen nam ze het woord.

I

Het begon met een fout. Door een softwarestoring in de database van de bibliotheek was haar naam per abuis aan een adres uit haar verleden gekoppeld, een fout waardoor brief na brief op de deurmat belandde van een woning die ze jaren geleden had gehuurd. Sweetbriar Lane.

Daar de deur opendoen was nooit makkelijk geweest, want de sleutel dreigde altijd verstrikt te raken tussen andere zaken als ze een stepje over de drempel manoeuvreerde en tegelijk een stapel bibliotheekboeken tegen haar borst in evenwicht probeerde te houden of stond te hannesen met een vuilniszak, een voetbal en de klamme vingers van een peuter. De enige reden waarom ze uit Sweetbriar Lane waren vertrokken was dat de huisbaas het huis nodig had voor zijn familie, al zeiden verhuurders dat altijd – dat opeens een broer of neef uit Australië was teruggekeerd en dringend huisvesting zocht, maar vervolgens stond de woning dan een paar weken later tegen een hogere prijs te huur. Ze was te druk bezig het vuil uit hun volgende stel huurkamers te schrobben om te rouwen om het verlies van de zonovergoten keuken waar haar baby's klein waren geweest. Ze wist dat ze niet terug kon, niet naar die jaren en niet naar die deur – maar toen stuurde deze computerstoring haar naam opeens keer op keer op keer terug naar dat adres. Telkens als ze een bibliotheekboek aanvroeg, landde er een bevestigingsbriefje op die mat, dat door een onbekende

met een zucht werd opgeraapt en op een groeiende stapel geslingerd.

Toen de makelaar belde met het verzoek om een doorstuuradres, bloosde ze van de veroorzaakte heisa en beloofde ervoor te zorgen dat alle berichten voortaan naar haar woonadres werden gestuurd. Nadat ze had opgehangen ging ze verder met de was opvouwen, maar door de naam van het makelaarskantoor op haar telefoon moest ze denken aan een reclamebord dat haar op weg naar huis altijd opviel.

TE KOOP

Op een heuvel boven de stad was een vervallen psychiatrisch ziekenhuis deels verbouwd tot appartementen en nu werd ook de ziekenhuiskapel aangeprezen als vastgoedkans. Ze rekende zich tot de velen die huiverden als ze langs die oude inrichting kwamen. Zou ze in een ander decennium geboren zijn, dan zou zij – die al tweemaal in vertwijfeling op een brugleuning boven de rivier was geklommen om er een eind aan te maken – haar dagen binnen die muren hebben gesleten.

Ze noemde het een ‘opwelling’, de kracht die haar telefoon optilde en haar duim om een gunst deed verzoeken: mocht de makelaar bezichtigingen organiseren, zou zij dan na afloop langs mogen wippen om even rond te kijken? Daarna kwam alles in een stroomversnelling, de telefoon rinkelde in haar hand en nog geen kwartier later zag ze hem het hek van het slot halen.

Tussen overgroeide hopen puin was een kapotte rupskraan achtergelaten die in zijn verroeste bak nog een laatste lading grond omhooghield, een tuintje van paardenbloemen en jakobs kruiskruid bloeiend tussen hemel en aarde. Een eind ver-

der stond als vanouds de kapel, klaar om door haar ontdekt te worden. Zodra de oude sleutel naar binnen gleed knikte het oude slot. *Daar ben je.*

Binnen, duisternis. Alle vernielde ramen waren dichtgetimmerd met constructieplaten. Voorzichtig schuifelde ze tussen schemerige brokstukken die her en der verspreid lagen terwijl haar ogen wenden aan het donker. Dunne scheidingswanden duidden op een eerste poging de ruimte op te splitsen, maar de oorspronkelijke bakstenen muren waren nog kaal en wemelden van spinnenwebben op de plaats waar iemand een afbeelding had opgehangen van een man met heilige handen die een hart van rode baksteen omvatten. Uit een van de platen was een knoest gevallen, waardoor een vinger licht naar binnen viel, zo fel dat ze grimaste en met een hand haar ogen afschermdde, maar die lichtstraal greep naar haar kin en draaide die.

Kijk, drong zij aan, en ze wees.

Kijk – daar.

Op een nieuwe muur zweefde een stralende cirkel, een kring van licht waarin de wolken van buiten ook binnen wervelden, ondersteboven of binnenstebuiten gekeerd – en o, ze hapte naar adem en sloeg een hand voor haar mond. O.

Alleen dankzij haar grootvaders voorliefde voor dit fenomeen herkende ze het en kon ze het bij naam noemen – *camera obscura!* –, duizelig van verbazing herhaalde ze voor de man wat haar grootvader altijd zei: het enige wat ervoor nodig is, is een piepklein gaatje in een pikdonkere kamer – een speldenprik door een dik gordijn of een verduisteringsdoek bijvoorbeeld – om de wereld van buiten gespiegeld tevoorschijn te toveren. Ze trok haar telefoon uit haar zak om er verrukt een foto van te maken, maar de man liep alweer door, dus ze klik-klikte en holde achter het lied van zijn voetstappen aan.

Geen kaars, geen beeld, geen altaar, geen kerkbank – afgezien van de enorme ramen zouden die nieuwe kamertjes in niets aanvoelen als een kerk. De stem van de makelaar wandelde verder en weidde uit over een visioen van de woningen die er zouden komen, en ze probeerde mee te gaan in deze fictie – ja, misschien zou hier ooit een bank staan onder de amberkleurige magie van een leeslamp, en ja, misschien zou dit duistere hoekje inderdaad bubbelen van zeepsop – maar haar verbeelding stokte. Voor haar was het gebouw woonoord noch heilige plaats, maar leek het klem te zitten tussen vroeger en nu en koppig zijn hoofd te schudden.

Een pas gebouwde kale houten trap leidde naar een nieuw aangebrachte verdieping, waardoor ze dicht bij de bovenste ramen kon komen. Haar handen tastten naar het afwezige glas, aan diggelen door een storm of steen, waarschijnlijk in een bouwcontainer gekiept en naar de stort gebracht. Nu waren die openingen leeg, slechts beglaasd met het uitzicht op bladergroen en luchtblauw. Ze draaide zich om, dwaalde door de doolhof van nieuwe kamers en stapte toen een inloopkast uit waar de makelaar stond te wachten – de tijd werd krap, was er nog iets anders wat ze wilde zien?

Bij de klokkentoren werd ze gefopt door gezichtsbedrog, ze leek niet omhoog te kijken, maar recht vooruit, door een lange gang. Duizelig knipperde ze met haar ogen. Geen klok? *Gestolen*. Ze voelde haar wenkbrauwen fronsen bij de gedachte aan wat er nodig was om zo'n diefstal voor elkaar te krijgen. Deze verloren klok, vermoedde ze, was waarschijnlijk omgesmolten en te gelde gemaakt, maar liever stelde ze zich voor dat hij ergens anders weerklonk, onzichtbare geluidsgolven die onzichtbare signalen aan de doden lispelden: een oproep. Ze kon die zelf bijna horen.

Wist hij nog waar het altaar had gestaan voor de renovatie? Hij keek op van zijn telefoon en knikte naar de plek waar zij de lichtstraal had gezien. Intussen was de lucht betrokken en de cirkel van de muur gewist – ze was precies op het goede moment gekomen om het te zien.

Eenmaal buiten moest hij dringend iemand terugbellen, dus liep ze in haar eentje om het gebouw heen, met haar hoofd in haar nek om naar de ingevallen ramen te kijken. Een braamtak schraapte langs haar enkel, zette zich vervolgens vast. Hui-verend haakte ze hem los uit haar kous en zag toen onder haar voeten iets glimmen. Ze duwde de doorntakken opzij en zag een enkele splinter gebrandschilderd glas, helder als een robijn en warm als bloed.

Onder een paar verfrommelde bierblikjes trof ze nog meer scherven aan, goud en roze en groen, sommige met aangekoekt vuil, andere nog gevat in lood. Terwijl ze ze opgroeef uit de grond, voelde ze hun randen bijten en dacht *tanden*, dacht *mond*, dacht *lied*, daarna *spraak*. De dampen die uit warme lichamen in de kerkbanken waren opgestegen zouden lettergrepen hebben bevat vermengd met kaarsroet, gedistilleerd als condens op de kapelramen. Elk van deze neergevallen scherven zou door die dampen zijn aangeraakt voordat ze deze wereld van doornstruiken, regen en slijmsporen van slakken in geslingerd waren. Er was iets met deze scherven. Ze kon het voelen. Ze hielden nog steeds een heilig licht vast, glimpen van menselijk verlangen die erin vervat zaten, als fossielen in steen. Ze raapte er zo veel op als ze kon, terwijl de man haar vanaf zijn telefoon geamuseerd toeknikte. *Van mij*, dacht ze opgetogen.

Toen ze terug de heuvel op liep naar haar auto was ze zo aan het dagdromen over een caleidoscoop die deze scherven tot leven zou kunnen wentelen dat ze de scheur in het pad pas op-

merkte toen ze er al over struikelde, een duikelpartij als in een strip waardoor haar vuist zich van schrik opende. Eén scherf viel, sloeg stuk op het pad, waardoor het lood zijn langdurige greep op het glas losliet.

Opgeraapt van het pad spelde het lood in haar hand een letter.

L

Ze las de letter en wist meteen dat het een teken was.

Gaf geen naam op. Milde waanvoorstellingen:
boodschappen, geestverschijningen, tekens. Verzamelt troep,
ze zegt: 'hielden een heilig licht vast'.

De stad had een archief, zei ze, waarin al haar oudste kaarten en contracten lagen opgeslagen, samen met liefdesbrieven, foto's en beloften. Toen ze hoorde dat er ook archiefstukken van het oude ziekenhuis werden bewaard, maakte ze een afspraak.

Bij aankomst stond ze voor een dichte deur. Ze kon de bel binnen horen echoën, maar de deur ging niet open. Had ze zich vergist in de datum? Ze wachtte een poosje, drukte toen opnieuw. Niets.

Handen als een kijker tegen het glas, voorhoofd ertussen om naar binnen te turen: een tegelvloer, een kapstok en een tafel, leeg op een paar potloden en een grote fles handgel na. Ze probeerde het met een klop op de deur. Te zacht. Een ver-